

За професията на говорителя

Юксел Кадриев, водещ на bTV Новините

1. Действай по убеждение, когато другите бездействат!
2. Създавай позитивна сила в свят, в който циниците са в изобилие!
3. Доставяй информация и на онези, за които тя е недостъпна!
4. Предоставяй избор на онзи, който го желае – но не му го натрапвай!
5. Да защитиш душевното здраве, като предотвратиш причиняване на вреда на другите, дори когато имаш достатъчно основания за това.
6. Да не отприщваш унижаващи човешкото достойнство реакции.
7. Всичко може да се каже, но не всичко може да се покаже.

На пръв поглед елементарни и разбираеми принципи в новинарската журналистика – конкретно за хора, които „водят“ новини!

Та за говорителството ми е думата!

Професията на говорителя е една от многото посреднически професии, родени през ХХ век. Говорителят, в най-широк смисъл, е всеки, който в публично комуникативна ситуация поема активната роля за даден отрязък от време и устно, главно със средствата на устната реч, предава информация, т.е. говори. Но „говорител“ е и обобщена представа за няколко обособени професионални или социалноролеви квалификации, чрез които се осъществяват функциите на някогашния глашатай, на племенния пророк, сладкодумеца разказвач, на добрия или лошия вестител. Това е говорителят, който представя информация в публичното пространство или на неорганизирана група хора; който представя техните общи интереси, идеи и послания. Говорител е и този, който подбира, редактира и предава новините в електронните медии, или в нарочни коментарни рубрики ги анализира; води публицистични предавания. В последните десетина години така наречените инфлуенсъри и влогъри заемат все по-голяма част от времето на младите хора в интернет, което те репродуцират в реалния си живот.

С други думи, говорителството има няколко лица, но винаги се реализира чрез основното човешко средство – речта, устната комуникация.

Днешното „племе“ обаче е много по-взискателно към своите разказвачи, глашатаи или оратори. „Глобалното село“ не е някогашната компактна аудитория пред огнището; на агората; на мегдана. То е съсредоточено главно пред домашните телевизори и радиоапарати, но напоследък е все по-концентрирано онлайн, където и най-просветеният скептик е готов да повярва, че точно в този момент – дори да е на запис – говорят на него и за него; че той е най-важният представител на огромната невидима аудитория, със сложно преплетени линии и корпоративни интереси, нагласи и цели. Достигането на тази способност (няма да казвам, че е, но) може да бъде едно от най-големите предимства за един водещ на новини! Да убеди скептика, че говори точно на него!

Когато овладее изкуството на речта, когато намери и овладее гласа си и когато усъвършенства техниката си на говор и правоговор, тогава този говорител се превръща в така наречения Anchor man – този, който закотвя информацията!

От изключително значение е как казваш нещо, за да те разберат какво казваш!

Едни от основните принципи (освен гореизброените), които трябва да се спазват, са: истинност, правдивост, човечност, отстояване интересите на другите, професионално самосъзнание и точна преценка. Към това прибавете не само добро възпитание, но и самовъзпитание и морал.

Изговорът на този, който закотвя новините, трябва да бъде ясен! Постройката на изречението трябва да е проста и без излишни украшения, за да може информацията, която поднася, да бъде усвоена от зрителя на мига. Говорителят никога не трябва да оставя зрителя да се двоуми и да се опитва да разбере това, което току-що е чул, защото докато го прави, ще изпусне информацията, която му носи следващото изречение! В една статия например читателят винаги може да се върне назад и да я препрочете.

Както казваше моят преподавател по Публична реч проф. Елисавета Сотирова, която е и основател на тази специалност в НАТФИЗ: „Най-важната задача на един водещ е да може, да знае, да умее и не само да нарушава, а да населява личното и свободно пространство на зрителя! Придобиването на това умение е висш пилотаж!“.

Зрителят възприема новините такива, каквито ние искаме да изглеждат – и в това е нашата най-голяма Отговорност!!!

Стремя се никога да не забравям това.

Не на последно място – интонацията! О, интонацията... Спазвайки интонационните правила, можем да предизвикваме чувства, емоции, реакции с една наглед обикновена реч. Интонацията дори може да променя смисъла на информацията!

В заключение, понеже имам честта и удоволствието да участвам в тази конференция, посветена на 70 години от създаването на катедра „Сценична реч“, искам да кажа, че думите може да са нищо без глас! Просто подредени букви! Гласът може да е нищо без думите. Просто звук, който вдига шум и дразни ушите ни! Сценичната реч се нуждае от смисъла на думите в гласа ни, а Публичната реч, от която сценичната е неразделна и неотменима част, току-що ми позволи да ви убедя в това!

И преди да ви благодаря, имам една молба към вас!

Никога не забравяйте, че в началото винаги, винаги е словото!

Благодаря ви!